

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartement
Postboks 8004 Dep

0030 OSLO

Ref.

Vår ref. 13/872-9
020/HORP1

Dato 04.09.2013

Svar på høring om digital posttjeneste og om KS SvarUT

Telemark fylkeskommune har mottatt høringsnotat om digital kommunikasjon som hovedregel og informasjon om KS SvarUT. Høringsnotatet omhandler forskrift om endringer i forskrift 35. juni 2004 nr. 988 om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (eForvaltningsforskriften). Høringsfristen er satt til 13. september 2013. Dette brevet er Telemark fylkeskommunes kommentarer og svar vedrørende høringen. Til slutt kommenteres KS anbefaling om SvarUT til kommuner og fylkeskommuner.

Generelt, – ikketekniske forhold

Vi forstår forslagene omtalt i høringsnotatet gjelder digital kommunikasjon fra forvaltningen generelt (også Telemark fylkeskommune), og uavhengig av i hvilke tekniske løsninger kommunikasjonen skjer. Endringer foreslås i forvaltningsloven. Forslaget er at samtykkekravet skal fjernes.

Begrepene elektronisk kommunikasjon og digital kommunikasjon brukes også i dette svarnotat/brev likelydende og om hverandre. Vi ønsker å framheve at digital posttjeneste ikke må bli et spørsmål om tekniske løsninger, men tilfredsstillende målene for en kommunikasjonspolitikk der innbyggere skal:

- få korrekt og klar informasjon om sine rettigheter, plikter og muligheter
- ha tilgang til informasjon om offentlige virksomheter
- inviteres til å delta i utformingen av politikk, ordningen og tjenester.

Fare for økte sosiale skiller

Regjeringen har en uttalt målsetting om å tilby innbyggere og næringsliv en digital postkasse hvor de kan motta digital post fra staten på en sikker måte. Løsningen for elektronisk post fra det offentlige skal ha gode systemer og rutiner for å ivareta konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Det innebærer at posten skal være tilgjengelig for mottakeren, at meldingen er korrekt og fullstendig og at den er tilgjengelig til rett tid.

Det siteres en undersøkelse gjort på oppdrag av Difi gjennomført i 2013. Undersøkelsen viser blant annet at 65 % av de spurte er positive til en sikker digital postkasse. 19 % er nøytrale og 17 % er negative. Til sammen er 84 % positive eller nøytrale. 31 % svarte at de ville reservere seg mot å ta i bruk en sikker digital postkasse og heller motta papirbrev.

I høringsnotatet oppsummeres at Norge samlet sett har en moden digital befolkning. Det henvises her blant annet til at 93 % av norske husholdninger har tilgang til internett. Digital modenhet er en forutsetning for å kunne ta i bruk elektroniske tjenester. Vi vil anføre at antallet som har tilgang til internett er en indikatorverdi og ingen forutsetning for digital modenhet. *Mulighet til å ta i bruk teknologi er ikke det samme som evne til å bruke den.* Telemark fylkeskommune vil påpeke at tilgang ikke må tolkes likt som teknologiske ferdigheter og digital modenhet.

En vesentlig anmerkning er at tilgangen til offentlig informasjon er en demokratisk rettighet. Lik tilgang til offentlig kunnskap er nødvendig for at den enkelte skal kunne ivareta sine politiske, rettslige og sosiale rettigheter. Når vi vet at digital bruk gjenspeiler sosiale skiller, kan obligatorisk eller tvungen bruk av digital postkasse for offentlig informasjon ramme sosialt ulikt. Vi antar dette ikke er en forventet effekt. Tidspunkt for innføring av en digital postkasse er uvesentlig for denne anmerkning, men her må gis åpning for at alle kan delta ut fra egne forutsetninger. Reservasjonsretten og måter å ta i bruk reservasjonsretten blir dermed demokratisk svært viktig for å unngå økte sosiale skiller.

Fra samtykke til reservasjon

Kravet til samtykke til elektronisk kommunikasjon i forvaltningsloven er foreslått erstattet med en rett til å reservere seg. Å reservere seg blir dermed unntaket. Reservasjonsretten skal gjelde privatpersoner og ikke enheter som ikke er registrert i Enhetsregisteret. Departementet mener heller ikke det ikke er nødvendig med lokal reservasjonsrett (enkeltsektorer, kommuner etc.)

Reservasjonsretten skal være reell, mener departementet. Her oppgis særskilte grunner som for eksempel helsemessige årsaker. Bevisste mennesker som av integritets- eller andre overbevisningsgrunner ønsker å reservere seg antar vi er fullt ut selvhjulpne med slike rutiner.

Vi er mer usikre på om personer som av helsemessige årsaker, som ikke mestrer eller har sperrer for å overstige slike, eller av andre årsaker, er i stand til å organisere sin egen reservasjon. Telemark fylkeskommune mener *måten reservasjonsretten tas i bruk blir svært viktig for å unngå at enkelte faller gjennom og mister sine demokratiske rettigheter, plikter og rettsstilling.*

I tråd med statens vedtatte kommunikasjonspolitik skal forvaltningen sørge for at innbyggere som ikke kan bruke digitale kanaler, får tilsvarende informasjon og anledning til å medvirke via andre egnede kanaler.

Løsninger for digitale postkasser

Dette avsnittet i vårt svarbrev er kun en gjentakende beskrivelse for bedre å forstå løsningene for digitale postkasser. Beskrivelsen er selvsagt mer inngående beskrevet i høringsdokumentene.

Personopplysningsloven ivaretar i dag behandling av personopplysninger der også sensitive personopplysninger behandles. Regler om informasjonssikkerhet reguleres i personopplysningsforskriften. I tillegg finnes generelle regler om forsvarlig saksbehandling. Egne bestemmelser er ikke gjentatt i eForvaltningsforskriften.

Telemark fylkeskommune har merket seg at forvaltningsorgan som benytter elektronisk kommunikasjon skal ha beskrevet mål og strategi for informasjonssikkerhet i virksomheten (sikkerhetsmål og sikkerhetsstrategi) og den anbefalte ISO 27001.

Løsningen for digital post fra forvaltningen er slik at Altinn i dag er formidleren til næringslivet.

Løsningen for elektronisk kommunikasjon mellom forvaltningen og innbyggere generelt skal bygge på disse fem sentrale deler:

Oppslagstjeneste for kontaktinformasjon: Forvaltningens grensesnitt mot register over digital kontaktinformasjon og reservasjon.

Kontakt- og reservasjonsregistre: registre for innbyggernes kontaktinformasjon til den digitale dialogen med forvaltningen. Registerne holder rede på innbyggernes valg knyttet til dialog med og postgang fra forvaltningen. Forvaltningen har tilgang til innbyggers kontaktinformasjon via oppslagstjeneste for kontaktinformasjon.

Meldingsformidler: Forvaltningens grensesnitt mot posttjenesten. Har ansvaret for å formidle post til innbygger, enten som digitale brev til innbyggers selvvalgte digitale postkasse eller som papirbrev til innbyggers postadresse.

Digital postkasse: Innbyggernes grensesnitt mot posttjenesten. Har ansvaret for å gjøre tilgjengelig og oppbevare innbyggers digitale brev fra forvaltningen.

Utskrift- og posttjeneste: Sender papirbrev til innbygger som ikke kan eller ønsker å motta digitale brev.

Avsendervirkosomhetene er ansvarlige i forhold til gjeldende regler og forskrifter. Sentralforvalter defineres av departementet å være Difi som skal stå for løsning av digital post fra forvaltningen, gjeldende fra forskriftens ikrafttredelse. Postkasseleverandør er i utkastet til forskrift definert som leverandør som har inngått avtale med sentralforvalter. Difi er også foreslått som forvalter over register for digital kontaktinformasjon og reservasjon.

Telemark fylkeskommune vil oppsummert når det gjelder tekniske forhold, sterkt påpeke at all personvern og sikkerhet må være løst før eventuell implementering.

Tildeling av digital postkasse

Høringsnotatet er utydelig når det gjelder tildeling av digital postkasse. I høringsforslaget forstår vi at hver enkelt innbygger får *tildelt* sin digitale postkasse. Høringsnotatet foreslår også, at den enkelte innbygger *selv aktivt skal få opprette* sin egen digitale postkasse. Et annet sted i høringsnotatet står at mottaker fritt skal kunne bytte markedsbasert postleverandør og ta med seg sin egen post. Det er mulig utydeligheten beskriver ulike tidsfaser av prosjektet. Uansett virker høringsforslagene utydelige på dette området.

Telemark fylkeskommune mener at på samme måte som reservasjonsretten er proaktiv mener vi at den enkelte innbygger selv aktivt skal få opprette sin egen digitale postkasse.

Vi støtter dessuten forslaget om en bestemmelse om varsling av mottaker når det kommer ny post i den digitale postkassen. Hvorvidt en mottaker skal ha rett til *ikke* å bli varslet oppfattes ikke å være av samme prinsipp som generell reservasjonsrett.

Telemark fylkeskommune støtter departementet i at det er viktig å holde fast på prinsippet om at den digitale postkassen er mottakers postkasse og at mottaker skal ha full råderett over denne.

Angående arkivering bekreftes i høringsnotatet at dokumenter forvaltningen sender til og mottar fra meldingsboksen er omfattet av arkivloven. Opplysninger fra dokumenter i meldingsboksen er dermed å betrakte som kopier.

Digital kontaktinformasjon og reservasjon

I tråd med digitaliseringsprogrammet bør et offentlig register understøtte den digitale forvaltningen slik at et sentralt digitalt register for kontaktinformasjon kan benyttes av alle offentlige virksomheter. Folkeregisteret bør på sikt være et slikt offentlig register for kontaktinformasjon. En slik mulighet kan bidra til at registeret er oppdatert. Bruk av et slikt register kan brukes til informasjon fra andre henvendelser fra det offentlige til innbyggere, som for eksempel servicemeldinger (varsling om stenging av vann ol.).

Hensikten med et felles register for digital kontaktinformasjon må være at innbyggerne skal ha *ett sted* å henvende seg og oppdatere egen informasjon.

KS SvarUT og digital posttjeneste

I brev fra KS med informasjon om SvarUT koples digital postboks med KSs egen KommIT. I brevet sies at den kommunale fellesløsningen SvarUT har etablert et godt samarbeid med Difi om en sikker digital posttjeneste.

KommIT har utviklet en felles løsning for kommuner og fylkeskommuner for digital utsendelse av dokumenter som her omtales som SvarUT. KS sin SvarUT vil bli koplet til Difis prosjekt om sikker digital posttjeneste der innbyggere vil motta den digitale posten med den valgte leverandør. Som tidligere beskrevet vil brev til næringslivet fortsatt bli sendt til Altinn og ikke få den samme reservasjonsretten for digital kommunikasjon med offentlige virksomheter.

KS anbefaler å ta i bruk KS SvarUT og følge løpet som KS og Difi samarbeider om. SvarUT er etablert for å forenkle og effektivisere dokumentutsendelse i kommunene. Hensikten er å samordne kommunale og statlige initiativ og oppnå en fellesløsning.

Dersom KS SvarUT og Difis framdrift og løsninger for digital posttjeneste er identiske vil Telemark fylkeskommune naturlig kople seg på KS sin framdrift.

Telemark fylkeskommune er i øyeblikket i gang med å etablere et nytt saks- og arkivsystem og må avvente til dette er på plass.

Telemark fylkeskommune forutsetter at løsningen kan tas i bruk uten å gjennomføre en anskaffelsesprosess.

Med hilsen

Evy-Anni Evensen
Fylkesrådmann

Pål Horsle
leder - Kommunikasjon